

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Національний університет цивільного захисту України
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції,
30 квітня 2026 року

ЧЕРКАСИ – 2026

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

**ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС
СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ**

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції

30 квітня 2026 року

Черкаси
2026

СЕКЦІЯ 3. РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗВО

ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕРСОНАЛУ ДСНС УКРАЇНИ

*Дмитро АЛБКАНОВ, ННІ оперативно-рятувальних сил, ЗПБ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [1].

В умовах сучасного глобалізованого світу, де міжнародна співпраця у сфері ліквідації наслідків катастроф та надзвичайних ситуацій набуває все більшого значення, питання мовної компетентності, зокрема знання англійської мови, постає перед особовим складом ДСНС, як вкрай актуальне та стратегічно важливе.

Англійська мова сьогодні є, беззаперечно, мовою міжнародного спілкування у сфері цивільного захисту та управління надзвичайними ситуаціями. Переважна більшість міжнародних організацій, з якими взаємодіє ДСНС України, здійснює свою діяльність саме англійською мовою. Серед них – Управління ООН з координації гуманітарних справ (ОСНА), Міжнародна організація цивільної оборони (ICDO), Управління ООН зі зменшення ризику стихійних лих (UNDRR), Організація Північноатлантичного договору (НАТО) та її Євроатлантичний координаційний центр реагування на катастрофи (EADRCC). Без належного рівня знання англійської мови повноцінна участь у роботі цих структур є практично неможливою. Офіцери та фахівці, які представляють Україну на міжнародних форумах, конференціях, навчаннях та операціях, мають бути здатні не просто розуміти інформацію, але й вільно висловлювати позицію своєї країни, відстоювати інтереси служби, встановлювати ефективні ділові контакти та брати активну участь у прийнятті рішень.

Розглядаючи конкретні напрями, де знання англійської мови є критично необхідним для персоналу ДСНС, насамперед слід виділити участь у міжнародних рятувальних операціях. В умовах великомасштабних катастроф, землетрусів, повеней, техногенних аварій різні країни направляють свої рятувальні підрозділи для надання допомоги. Злагодженість дій між підрозділами різних держав вимагає єдиної мови координації. Саме англійська виконує цю функцію в переважній більшості випадків. Якщо рятувальники ДСНС не розуміють команд іноземних колег або не можуть своєчасно передати власні повідомлення, це створює ризик хаосу, дублювання зусиль або, що набагато гірше, загибелі людей. Практика міжнародних операцій свідчить, що навіть базові мовні непорозуміння здатні призвести до серйозних оперативних ускладнень. У зонах активних бойових дій або в районах великих катастроф ціна комунікативної помилки є надзвичайно високою [2].

Не менш важливою є роль англійської мови в процесі здобуття та обміну фаховими знаннями. Переважна більшість сучасної технічної документації, наукових публікацій, методичних рекомендацій та стандартів у сфері цивільного захисту і пожежної безпеки видається англійською мовою. Міжнародні стандарти серії ISO, технічні настанови НАТО, рекомендації Сендайської рамкової програми зі зменшення ризику лих – усе це написано англійською.

Фахівець, який не може самостійно опрацювати ці документи, змушений чекати на переклад або покладатися на вторинне тлумачення, що уповільнює впровадження передового досвіду та гальмує професійний розвиток. Навпаки, офіцер з достатнім рівнем мовної підготовки здатний самостійно відстежувати новітні розробки у своїй галузі, вивчати кращі практики провідних країн і застосовувати їх у роботі підрозділу ще до того, як вони з'являться в перекладі [2].

Програми підготовки та навчання, які пропонують провідні держави та міжнародні організації для фахівців ДСНС, також здебільшого проводяться англійською мовою. Курси Федерального агентства з управління надзвичайними ситуаціями США (FEMA), програми Шведського агентства цивільної готовності (MSB), навчання в рамках партнерства НАТО – усі вони вимагають від учасників достатнього рівня сприйняття англійської мови на слух та здатності до комунікації нею. Відправлення персоналу на ці програми без відповідної мовної підготовки є нераціональним використанням ресурсів, оскільки повноцінне засвоєння матеріалу стає неможливим. Таким чином, мовна підготовка є не самоціллю, а обов'язковою умовою ефективного використання можливостей міжнародного навчання.

Окремої уваги заслуговує питання участі України в Механізмі цивільного захисту Європейського Союзу.

Механізм цивільного захисту ЄС визнано найбільшою у світі системою координованої міжнародної допомоги під час надзвичайних ситуацій. До нього входять країни-члени ЄС і десять найближчих партнерів ЄС, включаючи Україну [3]. Україна може активно залучатися до спільних з ЄС заходів у сфері цивільного захисту. Цей Механізм передбачає можливість направлення рятувальних модулів та команд технічної допомоги до інших держав-учасниць у разі надзвичайних ситуацій. Робочою мовою координаційних структур ЄС у сфері цивільного захисту є англійська. Відповідно, для персоналу ДСНС, який залучається до роботи в рамках цього Механізму, знання мови є професійною вимогою.

У контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну, яке розпочалося у лютому 2022 року, роль ДСНС та її міжнародних контактів набула принципово нового виміру. Іноземні рятувальні команди, медичні місії, технічні експерти та постачальники обладнання прибувають до України в значній кількості для надання підтримки. Взаємодія з ними потребує від українських фахівців не лише базового, а й досить впевненого рівня англійської мови.

Приїом гуманітарних вантажів, технічна документація на отримане обладнання, спільне планування евакуаційних операцій, а також координація з міжнародними моніторинговими місіями – усе це вимагає постійного використання англійської в умовах реального часу та під значним тиском відповідальності. Неправильна інтерпретація технічних вимог через мовний бар'єр може призвести до некоректного використання техніки, її передчасного виходу з ладу або навіть до аварійних ситуацій під час застосування. Це наочно демонструє, наскільки критичним є мовний чинник у кризових умовах, і суттєво підвищує усвідомлення в самій системі ДСНС необхідності системної англійської підготовки.

Наявність у кожному підрозділі хоча б одного фахівця з достатнім рівнем технічної англійської є мінімальною вимогою для безпечного та ефективного використання іноземного обладнання.

Для повноцінного виконання своїх завдань персонал ДСНС потребує різних рівнів мовної компетентності залежно від функціонального профілю. Вищий командний склад, дипломатичний та адміністративний персонал, який безпосередньо веде переговори, підписує угоди та представляє службу на міжнародному рівні, повинен мати рівень не нижче B2-C1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти [4].

Оперативний персонал, задіяний у міжнародних місіях, потребує впевненого рівня B1-B2, що дозволяє ефективно спілкуватися в операційних умовах. Технічні спеціалісти, які опрацьовують іноземну документацію або взаємодіють з іноземними партнерами епізодично, мають знати мову на рівні не нижче A2-B1. Навіть персонал, що не передбачає прямих міжнародних контактів, отримує суттєві переваги від базового рівня A1-A2, який дозволяє орієнтуватися в технічних позначеннях, інструкціях до обладнання та міжнародній символіці.

Важливим аспектом є також специфіка фахової англійської мови в галузі надзвичайних ситуацій. Загальна мовна підготовка, хоча і є необхідною базою, не може замінити вивчення спеціалізованої термінології. Мова цивільного захисту, пожежогасіння, пошуково-рятувальних операцій має свій унікальний словниковий пласт: терміни ICS (Система управління інцидентами), стандарти USAR (Пошуково-рятувальні роботи в містах), протоколи CBRN (хімічні, біологічні, радіологічні та ядерні загрози), авіаційна та морська пошукова термінологія, номенклатура засобів індивідуального захисту та рятувального обладнання. Фахівець має не лише знати ці терміни, але й правильно їх вживати в умовах стресу та дефіциту часу, коли будь-яке непорозуміння може мати трагічні наслідки. Тому навчальні програми з англійської мови для ДСНС повинні поєднувати загальномовну підготовку зі спеціалізованим курсом фахової лексики та мовленнєвих кліше, характерних для сфери управління надзвичайними ситуаціями.

Питання мовної підготовки нерозривно пов'язане також з формуванням корпоративної культури ДСНС, орієнтованої на відкритість, постійний розвиток та міжнародну інтеграцію. Організація, яка системно інвестує в мовну освіту свого персоналу, демонструє партнерам готовність до серйозної довгострокової співпраці. Вона виявляє здатність не просто отримувати допомогу, але й самостійно формувати порядок денний міжнародного співробітництва, пропонувати власні рішення та ініціативи, ділитися набутим досвідом. У міжнародному середовищі мовна компетентність є не просто технічним інструментом, але й символом рівноправного партнерства, показником зрілості організації та її готовності діяти на засадах взаємності, а не лише отримувати від партнерів [1].

А тому, в умовах активної євроатлантичної інтеграції України, роль англійської мови для персоналу ДСНС набуває значення стратегічного пріоритету. Це інвестиція, яка окупається через підвищення оперативної ефективності, розширення можливостей для залучення міжнародної підтримки та зміцнення позицій України як відповідального та ефективного члена міжнародного співтовариства у сфері управління надзвичайними ситуаціями. Системна, послідовна та належно фінансована англійська підготовка персоналу ДСНС, має стати невід'ємною складовою реформи цієї служби, відповідно до стандартів ЄС та НАТО, і має розглядатися як один з ключових елементів загальнодержавної стратегії цивільного захисту в умовах сучасних викликів безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#n8>

2. Іваненко Н.В., Борисенко О.А. Англійська мова в Україні: виклики та досягнення за даними ENGLISH PROFICIENCY INDEX. Закарпатські філологічні студії. Вип. 32, т.1. URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/878537d2-89fb-4307-9a66-e5d3fd8243bc/content>

3. Україна ратифікувала Угоду щодо участі в Механізмі цивільного захисту Європейського Союзу. Представництво Європейського Союзу в Україні. Офіційний вебсайт ЄС. URL: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/%D>

4. Про застосування англійської мови в Україні. Закон України. 4 червня 2024 р. № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>

HUMANITARIAN EDUCATION AS A MEANS OF FORMING EMOTIONAL AND PSYCHOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS

Viktoriiia BOIKO, University of Potsdam, Germany

The modern system of higher education is experiencing a period of profound transformations associated with social, political and cultural changes in the world. These processes have become especially relevant for Ukraine in the context of military challenges, when the need for training highly qualified specialists capable of working effectively in difficult social conditions is growing. In this context, humanitarian education acquires special importance, playing an important role in the formation of not only professional knowledge, but also emotional and psychological competence of future specialists.

In modern scientific discourse, more and more attention is paid to the problem of harmonious combination of professional and personal training of students. Traditionally, higher education focused mainly on the transfer of specialized knowledge and the formation of professional skills. However, modern social realities indicate the need to form a wide range of personal competencies in students, among which emotional maturity, psychological stability, the ability to communicate and cooperate are important.

Humanitarian disciplines – philosophy, sociology, cultural studies, ethics, psychology, political science and others – create an important intellectual environment within which a student has the opportunity to comprehend social processes, analyze human relationships and form his own system of values. It is through humanitarian education that critical thinking, moral responsibility and the ability to reflect develop.

One of the important aspects of humanitarian education is the formation of students' emotional competence. The concept of emotional competence includes a person's ability to be aware of their own emotions, manage them, understand the emotional states of other people and build effective interpersonal communication. For future specialists, regardless of the chosen profession, these qualities are extremely important, because modern professional activity is often associated with intensive interaction with people and the need to make responsible decisions in difficult situations.

Humanitarian education creates conditions for the development of empathy, tolerance and the ability to dialogue. In the process of studying humanitarian disciplines, students become acquainted with various cultural traditions, worldview concepts and moral systems, which contributes to the expansion of their worldview and the formation of respect for the diversity of thoughts and views. As noted by Ukrainian researcher V. Kremen, humanitarian education is an important factor in the formation of the spiritual culture of the individual and the development of its social responsibility [1, 18].

The problem of forming psychological competence of students becomes particularly relevant in the context of modern social challenges. War, economic instability, information

Важливим аспектом розвитку міжкультурної компетентності є також формування у майбутніх фахівців усвідомлення власної культурної ідентичності. Усвідомлення культурних особливостей своєї країни та їх співвіднесення з іншими культурними системами сприяє розвитку культурної рефлексії та здатності до конструктивного міжкультурного діалогу [1]. Такий підхід дозволяє формувати фахівців, які не лише володіють професійними знаннями, а й здатні ефективно діяти в умовах культурного різноманіття сучасного світу.

Отже, міжкультурна компетентність є важливим чинником ефективної професійної взаємодії у глобалізованому світі. Вона забезпечує здатність фахівців до успішної комунікації, співпраці та адаптації у багатокультурному професійному середовищі. У зв'язку з цим формування міжкультурної компетентності повинно стати одним із пріоритетних напрямів сучасної професійної підготовки, оскільки саме вона сприяє підвищенню конкурентоспроможності фахівців та їхній успішній інтеграції у глобальний професійний простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко С. Формування національно-культурної ідентичності українського суспільства: сучасні виклики і загрози. URL:<https://ukralmanac.univ.kiev.ua/index.php/ua/article/view/421/405>

2. Колбіна Т. Підготовка майбутніх фахівців до міжкультурної професійної комунікації засобами іноземних мов. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitst>.

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕРСОНАЛУ ДСНС В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

*Іван ЗІНЧЕНКО, ННІ оперативно-рятувальних сил, ЗПБ-25 група
НК – Ольга Крічкер, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

Сучасна система національної безпеки в умовах збройних конфліктів охоплює не лише військовий, але й інформаційний виміри. Для фахівців Державної служби України з надзвичайних ситуацій знання іноземних мов відіграє стратегічну роль. Вільне володіння англійською мовою є ефективним інструментом захисту вітчизняного професійного простору від деструктивного впливу російської пропаганди. Водночас це є обов'язковою передумовою для повноцінної інтеграції українських рятувальних підрозділів у європейську систему безпеки. Здатність рятувальників вільно комунікувати англійською мовою безпосередньо визначає рівень стійкості державних інституцій в умовах гібридної війни та масштабних гуманітарних криз.

Тривале використання російської мови у спеціалізованій літературі, нормативних документах та оперативній комунікації екстрених служб створювало серйозну вразливість для держави [1]. Використання мови агресора у професійному спілкуванні штучно утримувало українських фахівців у спільному з ворогом інформаційному полі, обмежуючи розвиток національної системи реагування на надзвичайні події. Натомість системне впровадження англійської мови надає рятувальникам прямий доступ до оригінальних джерел світової наукової думки та передових європейських методик управління ризиками. Це сприяє остаточній відмові від застарілих радянських підходів до цивільної оборони та формує нову організаційну культуру, побудовану на стандартах провідних країн світу [3, 115]. Зміна мови

професійної комунікації є не просто технічним кроком, а фундаментальним зрушенням у бік європейських цінностей.

Надзвичайні ситуації, спричинені бойовими діями, постійно супроводжуються залученням значної кількості іноземних фахівців, представників міжнародних місій та волонтерських організацій. Під час виконання аварійно-рятувальних робіт працівники системи цивільного захисту щодня стикаються з необхідністю миттєвої комунікації в багатомовному середовищі. Використання технологічних заміників для подолання мовного бар'єра демонструє свою абсолютну обмеженість в екстремальних умовах, що підтверджується результатами багатьох досліджень (Таблиця 1).

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика засобів комунікації в умовах НС

<i>Засіб комунікації</i>	<i>Переваги</i>	<i>Недоліки та ризики</i>
Безпосереднє володіння англійською мовою	Миттєва реакція, здатність до емпатії, глибоке розуміння ситуативного контексту	Потребує значних витрат часу на системну підготовку та адаптацію персоналу
Офлайн-додатки з фіксованими скриптами	Наявність базових алгоритмів опитування, можливість автономної роботи без мережі	Нездатність розпізнавати нетипові відповіді та нестандартні симптоми у постраждалих
Системи машинного перекладу	Широка доступність на смартфонах, підтримка значної кількості мовних пар	Ризик викривлення медичної інформації під час автоматизованого перекладу

Аналіз наведених у таблиці даних переконливо доводить, що різноманітні технологічні системи суттєво програють живому спілкуванню. Автоматизовані перекладачі не здатні враховувати емоційний стан постраждалої людини та адекватно працювати в умовах високого рівня шуму, паніки чи сильного стресу [2, 88]. Хибна інтерпретація специфічних симптомів чи анамнезу через недосконалість машинного алгоритму здатна призвести до помилок у медичному сортуванні постраждалих та втрати дорогоцінного часу. Тому безпосередня комунікація за допомогою англійської мови залишається єдиним надійним і безпечним стандартом для роботи рятувальних підрозділів.

В умовах воєнного стану ліквідація наслідків збройної агресії вимагає високого рівня координації між усіма складовими сектору безпеки і оборони України. Досвід Збройних Сил України щодо інтенсивного вивчення англійської мови для опанування західних технологій за стандартами НАТО є надзвичайно цінним орієнтиром для працівників екстрених служб [4, 42]. Адаптація цього військового досвіду в системі цивільного захисту сприятиме формуванню висококваліфікованого кадрового резерву. Такий резерв буде здатний оперативно реагувати на нові гібридні виклики та ефективно синхронізувати власні алгоритми дій з відповідними профільними структурами Європейського Союзу.

Важливим додатковим аспектом є також розвиток міжкультурної компетентності керівного складу рятувальних підрозділів. Здатність вести прямий діалог із представниками міжнародних благодійних фондів та спеціалізованих установ ООН без залучення перекладачів суттєво підвищує рівень інституційної довіри. Це напряму впливає на обсяги залучення життєво необхідної технічної, фінансової та гуманітарної допомоги для нашої держави [5, 24].

Отже, глибоке розуміння та використання англійської мови персоналом ДСНС є фундаментальною складовою захисту національних інтересів України. Перехід на

англомовні стандарти комунікації дозволяє повністю нівелювати інформаційний вплив противника та оптимізує взаємодію з міжнародними партнерами. Розвиток таких навичок забезпечує безпечне і максимально ефективне функціонування українських рятувальних підрозділів у глобалізованому просторі колективної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dickinson P. Ukraine officially embraces English as historic westward pivot continues. Atlantic Council. 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraine-officially-embraces-english-as-historic-westward-pivot-continues/>
2. Evaluating the Usefulness of Translation Technologies for Emergency Response Communication: A Scenario-Based Study. PMC. 2019. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6369422/>
3. Malimon V. Selection of educational material for the course on Ukrainian business communication for professionals in the security sector. Public Administration and Local Government. 2023. URL: <https://kpu-journal.com.ua/index.php/journal/article/download/8/8>
4. Nesterenko N., et al. Development of professional communication in English (experience of Ukrainian military officers). Amazonia Investiga. 2023. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2524>
5. Unlocking global understanding: The power of multilingual education. UNESCO. 2024. URL: <https://www.unesco.org/sdg4education2030/en/articles/unlocking-global-understanding-power-multilingual-education>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Сергій ЗОРЕНКО, ОП-2 група

НК – Анна КАРПАНЬ, PhD

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Сучасна система вищої освіти орієнтується на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних до творчої діяльності, саморозвитку та ефективної професійної взаємодії. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема формування творчих умінь майбутніх педагогів, оскільки саме творчість є важливою складовою педагогічної майстерності та професійної компетентності вчителя.

Професійна діяльність педагога передбачає не лише володіння теоретичними знаннями та практичними навичками, а й здатність до нестандартного мислення, пошуку нових підходів до організації освітнього процесу та використання інноваційних методів навчання. Саме тому формування творчих умінь майбутніх педагогів у процесі їхньої професійної підготовки є важливим завданням закладів вищої освіти.

Творчість розглядається як найвища форма мислення, що виходить за межі стандартних і відомих способів розв'язання завдань. Коли творчий компонент домінує у мисленні, він проявляється у формі уяви. На найвищому рівні творчість супроводжується натхненням і навіть осяянням. Для особистості це виявляється у внутрішній потребі діяльності, а для самої діяльності – у прагненні досягати нових, раніше не визначених цілей за допомогою нових, раніше не використаних засобів. Важливими умовами майстерності та ініціативності є поєднання мети і способів діяльності, при цьому простежується послідовність: інтерес – захоплення – натхнення – осяяння.

Важливим напрямом є також впровадження психопрофілактичних програм, спрямованих на попередження професійного вигорання та підтримання психологічного благополуччя. Такі програми можуть включати психологічні тренінги, освітні лекції, групи підтримки та інші форми роботи.

Отже, проблема психологічного відновлення під час професійної підготовки фахівців екстремального профілю діяльності у ЗВО є надзвичайно актуальною. Високий рівень психоемоційного навантаження, характерний для навчання майбутніх фахівців цієї сфери, потребує системного підходу до організації психологічної підтримки та відновлення.

Ефективне вирішення цієї проблеми передбачає інтеграцію психологічних технологій відновлення у навчальний процес, розвиток навичок саморегуляції та резильєнтності, а також забезпечення постійного психологічного супроводу здобувачів освіти. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню рівня психологічної готовності майбутніх фахівців до діяльності в екстремальних умовах та збереженню їхнього психічного здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блінов О. А. Психологічне забезпечення професійної діяльності військовослужбовців в умовах бойових дій. / О.А.Блінов - Київ:Талком, 2019.-312 с.
2. Кокур О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця : монографія. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2012. 200 с.
3. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2013. 580 с.
4. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. / С. Д Максименко. - Київ : КММ, 2006. 240 с.
5. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: навч. посіб. / Л. Б. Наугольник– Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 224 с
6. Тімченко О. В. Кризова психологія : навч. посіб. / О. В. Тімченко - Харків: НУЦЗУ, 2013. 377 с.
7. Selye H. The Stress of Life. New York : McGraw-Hill, 1956. 324 p.

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ОBOB'ЯЗKOBA ПPOФEСІЙНА КОМПEТEНТНІСТЬ ФAХІВЦІВ ДСНС

*Віталій ПРИЩЕПКО, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

Останні трансформації у сфері безпеки та запровадження режиму воєнного стану зумовили повну перебудову системи професійного навчання персоналу, задіяного на об'єктах життєво важливої інфраструктури. У цьому контексті володіння іноземними мовами набуло статусу нагального стратегічного імперативу національної безпеки.

Для суб'єктів сектору безпеки й оборони, а саме для фахівців Державної служби України з надзвичайних ситуацій, знання англійської мови віднині є не просто бажаною, а обов'язковою професійною компетенцією, фундаментальною умовою відповідності стандартам.

Ця потреба у посиленні англомовної підготовки особового складу прямо корелює з курсом на євроатлантичну інтеграцію, включаючи активну участь нашої держави у

програмі НАТО «Партнерство Розширених Можливостей» та поглиблення взаємодії з інституціями Європи у сфері цивільного захисту. Отже, першочерговим завданням постає забезпечення мовної сумісності (інтероперабельності) підрозділів ДСНС із міжнародними партнерами. Це є вирішальним елементом для успішного проведення спільних рятувальних місій, участі у багатосторонніх тренуваннях та оперативного двостороннього обміну даними. Таким чином, досягнення рятувальниками високого рівня володіння англійською мовою розцінюється як прямий механізм посилення дієвості реагування на виклики надзвичайних ситуацій у динаміці міжнародної співпраці.

Представники галузевої експертизи сходяться на думці, що в умовах війни володіння англійською набуває критичного значення для України, особливо у військовому та бізнес-секторах, які нині нерозривно пов'язані із завданнями цивільного захисту. Як влучно зауважив Ростислав Романюк, очільник школи корпоративної англійської Empire English School, «англійська мова є ключовим елементом для налагодження ефективної взаємодії нашої держави з міжнародними союзниками» [1]. Це стосується як військової справи, так і операцій з розмінування та ліквідації наслідків надзвичайних подій, де коректне розуміння та використання західного озброєння та техніки вимагає ґрунтовних лінгвістичних знань. Таким чином, питання оволодіння мовою переміщується з площини гуманітарної освіти у сферу професійної безпеки. Окрім технічного аспекту застосування закордонного обладнання чи озброєнь, Р. Романюк також наголосив, що англійська стає необхідною для прямого контакту з численними іноземними інструкторами та партнерами, які прибувають в Україну [1].

Однак огляд актуального стану справ у сфері цивільного захисту вказує на суттєві розбіжності. Передусім, помітний розрив між об'єктивно зростаючою потребою у висококваліфікованих фахівцях ДСНС, які відмінно володіють професійною іноземною мовою, та все ще недостатнім рівнем їхньої освіти у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Методичні матеріали, розроблені кафедрами іноземних мов у профільних закладах, зазвичай доповнюють основний навчальний план і часто орієнтовані на самостійне опрацювання, оскільки специфіка службових обов'язків не завжди дозволяє виділити достатньо годин для аудиторних занять. Завдання таких навчальних програм – вдосконалити у слухачів здатність до читання та розуміння текстів, насичених спеціалізованою лексикою, і розширити їх словниковий запас за фахом [2].

Для підтримання зацікавленості слухачів у процесі добору навчальних матеріалів застосовуються особливі педагогічні критерії, головним з яких є фокус на професійній діяльності. Добірка текстів та діалогів здійснюється з урахуванням вузької спеціалізації у сфері безпеки життєдіяльності: чи то обов'язки рятувальника, пожежника, фахівця з метеорології чи парамедика. Важливими є актуальність та суворота відповідність часу інформації, адже навчання на застарілих даних може спричинити втрату інтересу. Таким чином, завдяки навчанню на матеріалах, орієнтованих на фах, англійська мова перестає бути лише навчальним предметом, а стає одним із інструментів інтелектуального, соціального та професійного зростання слухача як висококваліфікованого спеціаліста міжнародного рівня [2].

Запровадження сучасних освітніх технологій поряд із застосуванням реальних прикладів (кейсів) дає змогу здобувачам вищої освіти засвоювати більшу кількість матеріалу за скорочений часовий період. Демонстрація під час навчання яскравих прикладів міжнародної підтримки та співпраці у ліквідації подібних лих сприяє формуванню взаєморозуміння між студентами, прищеплює їм відчуття причетності до єдиної світової системи безпеки та посилює мотивацію до вивчення англійської мови як інструменту порятунку [3, с. 61–63].

Підсумовуючи, можна констатувати, що потреба у вивченні англійської мови фахівцями ДСНС України перейшла з категорії бажаних умінь у розряд вирішальних умов фахової придатності. В умовах війни та вектору на євроатлантичну інтеграцію

англійська мова стає основою сумісності з союзниками з НАТО, гарантією дієвого застосування новітнього озброєння та обладнання, а також засобом доступу до міжнародної підтримки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Interfax-Ukraine. Англійська мова є життєво необхідною для України під час війни – Empire English School. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/press-conference/1018339.html>
2. Іванишин Н. Л. Професійна іншомовна підготовка майбутніх фахівців цивільного захисту в країнах європейського союзу як педагогічна проблема. Інноваційна педагогіка, 2023. № 65, т. 1. С. 178-181.
3. К.І. Шихненко, С.В. Шестопалова, Д.В. Костенко. English Reading Practice for SESU Learners. Практичний посібник з розвитку навичок читання за професійним спрямуванням (цивільний захист) для самостійної роботи слухачів курсів англійської мови. Київ: ІДУНДЦЗ, 2024. 100 с.

СПЕЦИФІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ В НІМЕЧЧИНІ

*Данііл РИЛЄЄВ, ННІ інженерної та спеціальної підготовки, ХТк-23-1 взвод
НК – Михайло ХАРЛАМОВ, доктор історичних наук, професор
Національний університет цивільного захисту України*

У Німеччині існують різні варіанти навчання у закладі вищої освіти. При виборі вишу чи його типу постає, поміж іншого, питання бажаного ступеня. німецькі виші пропонують велику кількість навчальних програм і ступенів – бакалавр, магістр, державний іспит або науковий ступінь. Бакалавр – це перший університетський ступінь. На бакалаврській програмі вивчаються основи фаху, вона вважається повноцінною вищою освітою. Після цього можна одразу починати професійний шлях. Найбільш поширеними видами бакалаврського ступеня є бакалавр мистецтв (BA), бакалавр наук (бакалавр) та бакалавр інженерії (B.Eng.) [1].

Особливості даних програм: Стандартний термін навчання: зазвичай шість семестрів; Одна спеціальність (стандарт) або дві спеціальності (дві головні або одна головна та одна другорядна); Переваги: короткий термін навчання, гнучкість у подальшій спеціалізації; Той, хто хоче продовжити навчання після отримання ступеня бакалавра, може отримати ступінь магістра як другий університетський ступінь. Особливості магістерських програм у Німеччині: передумова: закінчений ступінь бакалавра (або еквівалентний ступінь); стандартний період навчання від двох до чотирьох семестрів; служить, наприклад, для поглиблення, розширення фахових знань, отриманих на бакалавріаті, або для спеціалізації; готує до наукової роботи у виші; можливий наступний захист дисертації; є обов'язковою умовою в деяких професійних сферах. Деякі навчальні програми закінчуються державним іспитом. Це означає, що випускний іспит студентів організовується та приймається державною комісією. Для роботи в Німеччині в галузі медицини, юриспруденції, фармакології чи на посаді вчителя потрібен державний іспит. Особливості державного іспиту в Німеччині є: Завершення теоретичного навчання з першим державним іспитом; Подальший етап практичної підготовки, який завершується другим державним іспитом.

Під час навчання в аспірантурі проводиться підготовка комплексної науково-дослідної роботи з певної спеціальності – дисертації. Тривалість залежить від обраної теми дослідження. Наприкінці присуджується докторський ступінь. Особливостями

завжди в топ-рейтингах, з багатьма англомовними програмами; University of Groningen: Один із найстаріших і найбільших, сильний у багатьох галузях; Erasmus University Rotterdam: Провідний у сфері економіки, менеджменту та бізнесу. Університети прикладних наук (University of Applied Sciences). Ці заклади фокусуються на практичній підготовці та включають такі як Amsterdam University of Applied Sciences (AUAS) (AUAS), Fontys University of Applied Sciences, Hanze University of Applied Sciences, Saxion University of Applied Sciences [3].

Здобувши вищу освіту в Нідерландах, студенти мають реальні можливості для міжнародної кар'єри. Основні перспективи: можливість залишитися в країні до 1 року за програмою Orientation Year для пошуку роботи; високий попит на фахівців у сферах IT, інженерії, медицини й бізнесу; участь у європейських дослідницьких проєктах і програмах обміну; диплом, який визнається університетами та роботодавцями у всьому світі. Для українських студентів це шанс не лише навчатися в Європі, а й будувати кар'єру в глобальних компаніях. Система освіти в Нідерландах поєднує практику, інновації та міжнародне визнання, забезпечуючи випускникам міцну основу для майбутнього. Абітурієнтам важливо заздалегідь вивчити вимоги до вступу, підготувати мовні сертифікати й необхідні документи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Переваги навчання в Нідерландах. URL: <https://mudra.ua/ua/articles/perevagiv-nderlandv-yak-krani-dlya-navchannya/> (дата звернення: 24.01.2026)
2. Система вищої освіти в Нідерландах. URL: <https://karandash.ua/ua/articles/sistema-vishchoyi-osviti-v-niderlandah/> (дата звернення: 24.01.2026).
3. Система освіти в Нідерландах. URL: <https://dyvys.org/stati/systema-osvity-v-niderlandah-osoblyvosti-ta-perspektyvy-dlya-studentiv/> (дата звернення: 24.01.2026).

ЩОДО ВАЖЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

*Євген ТРУБЧАНІН, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

У сучасних умовах глобалізації та інтенсивної міждержавної інтеграції володіння професійною англійською мовою трансформувалося з додаткової переваги на критично необхідну компетенцію фахівця будь-якої високотехнологічної галузі. Динамічний розвиток науки, техніки та бізнес-процесів зумовлює формування єдиного інформаційного простору, де англійська мова виконує функцію *Lingua franca*, забезпечуючи безперешкодний обмін досвідом та доступ до актуальних результатів світових досліджень. Варто підкреслити, що вивчення англійської мови саме в професійному аспекті дозволяє фахівцю не лише опанувати специфічну термінологічну систему, а й інтегруватися у міжнародне професійне середовище, що є фундаментальною умовою конкурентоспроможності на ринку праці.

Більше того, глибоке розуміння фахової лексики та стандартів ділової комунікації мінімізує ризики когнітивних викривлень при інтерпретації технічної документації та сприяє ефективній реалізації спільних міжнародних проєктів. Системне засвоєння професійно орієнтованої англійської мови виступає не просто інструментом комунікації, а стратегічним ресурсом для безперервного професійного самовдосконалення та інтелектуального капіталу сучасної особистості.

Дослідження сучасної лінгвістичної мапи світу підтверджує абсолютно домінуюче, монопольне становище англійської мови у міжнародному професійному просторі та доводять, що сучасна ділова англійська фактично перетворилася на транснаціональний інструмент обміну інформацією, який належить усім учасникам глобального ринку незалежно від їхнього етнічного походження.

Адекватною відповіддю на зазначені глобальні комунікативні виклики у сучасному науково-педагогічному дискурсі стало формування та стрімкий розвиток окремого лінгводидактичного напрямку English for Specific Purposes (ESP), що визначається як англійська мова для спеціальних (професійних) цілей. Таку методологію обґрунтовано слід розглядати як найбільш релевантну та ефективну в умовах сьогодення, оскільки її фундаментальною ознакою є абсолютне підпорядкування змістового наповнення курсу, навчальних матеріалів та педагогічних прийомів виключно специфічним професійним завданням і запитам здобувача освіти [1].

Концепція ESP вирізняється безпрецедентно високим ступенем прагматичності порівняно з традиційними лінгвістичними методиками. Синтез сучасних наукових поглядів на цю проблематику дає обґрунтовані підстави виокремити три фундаментальні аспекти, на яких базується професійна іншомовна підготовка. По-перше, це абсолютний прагматизм: мова остаточно втрачає статус абстрактного об'єкта академічного вивчення і трансформується у суто прикладний інструмент, необхідний для виконання чітко регламентованих робочих завдань та досягнення конкретних бізнес-цілей. По-друге, яскраво виражена орієнтація на дорослу аудиторію. Процес опанування фахової англійської здебільшого відбувається цілеспрямовано і свідомо: на рівні вищої школи, післядипломної освіти або інтенсивних корпоративних тренінгів, коли здобувач чітко усвідомлює власні кар'єрні мотиви та вимоги посади. По-третє, невід'ємною характеристикою є контекстуальність. Навчальний процес не існує у вакуумі; він нерозривно сплетений з базовими принципами, операційними процедурами, етичними нормами та корпоративною культурою саме тієї галузі, обслуговування якої забезпечує ця мова [1].

Оцінюючи вплив глобалізаційних процесів, варто наголосити, що сучасний науково-технічний прогрес та спричинений ним неконтрольований інформаційний вибух формують абсолютно нову модель професійної поведінки. У нинішніх конкурентних реаліях наявність виключно вузькофахових знань (hard skills) вже не може слугувати єдиною або достатньою запорукою кар'єрного успіху. Критично важливою, а подекуди й визначальною, стає здатність спеціаліста до автономного ведення міжнародних комунікацій без залучення перекладачів чи посередників. Саме з огляду на це, органічна інтеграція іноземної мови у фахову підготовку закладів вищої освіти виступає тією безальтернативною умовою, яка дозволяє майбутньому випускнику гнучко адаптуватися до турбулентних вимог сучасного ринку праці [2]. Найбільш вагомим та промовистим аргументом на користь цієї тези є структура сучасного наукового простору: близько 90% провідних світових науково-технічних періодичних видань, патентних баз та інноваційних звітів сьогодні публікуються саме англійською мовою [3]. Відповідно, фахівець, позбавлений цього комунікативного інструменту, автоматично опиняється на узбіччі світового інформаційного потоку, втрачаючи здатність до професійної актуалізації, критичного аналізу закордонного досвіду та генерування передових рішень.

Відтак формування комунікативної спроможності перетворилося з бажаної опції на критичну необхідність. Це вимагає докорінного перегляду звичних академічних підходів. Сучасна вища школа повинна пропонувати таку модель мовної освіти, яка б не просто давала лексико-граматичну базу, а формувала професіонала, здатного до міжкультурної взаємодії, розуміння іноземної ментальності та постійної адаптації. У межах концепції ESP процес розробки навчального курсу має диктуватися виключно потребами студента та актуальними запитами ринку [4]. Для успішної науково-

технічної співпраці сучасний спеціаліст мусить бути готовим до безпосереднього ініціювання та підтримки міжнародних професійних контактів без послуг перекладачів, застосування сучасних інформаційних систем для оперативного обміну фаховими даними, ефективної роботи в умовах глобального «інформаційного вибуху».

Підсумовуючи, можна стверджувати, що статус фахової англійської мови сьогодні зазнав кардинальної трансформації: вона остаточно перестала бути просто однією з нормативних академічних дисциплін і перетворилася на критично необхідну технологію кар'єрного виживання та професійної мобільності. У сучасному глобалізованому світі, де англійська безпечіально закріпилася як абсолютна «спільна мова» передової науки, інновацій та транснаціонального бізнесу, відсутність належної іншомовної компетенції стає нездоланим бар'єром. Такий дефіцит навичок штучно ізолює фахівця від світових інформаційних потоків, позбавляючи його доступу до найсвіжіших досліджень, технологічних рішень та професійних дискусій. З огляду на це, справжній професійний талент і фаховий потенціал можуть розкритися повною мірою лише за тієї умови, коли спеціаліст володіє інструментарієм для оперативного пошуку, критичної оцінки та безперешкодної інтеграції передового глобального досвіду у вітчизняні робочі реалії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Усик Л., Чорна В., Петухова О. Формування професійної компетентності студентів у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. *Ukrainian educational journal*. 2021. № 3. С. 51–57. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-3-51-57>
2. Empower your company to learn English for business growth. Preply.com. URL: <https://preply.com/en/blog/b2b-english-language-of-business>
3. 70 fascinating English language statistics. EC English. URL: <https://ecenglish.com/en/blog/news/70-statistics-about-the-english-language/>
4. The development and the challenges. *Jell (Journal of English Language and Literature)*. STIBA IEC Jakarta. URL: <https://journal.stibaiec-jakarta.ac.id/ojs/index.php/jell/article/view/178/158>

СПЕЦИФІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ В НОРВЕГІЇ

*Данііл ТУРАНСЬКИЙ, ННІ цивільного захисту, ЦЗк-25-1 взвод
НК – Михайло ХАРЛАМОВ, доктор історичних наук, професор
Національний університет цивільного захисту України*

У світовому вимірі система вищої освіти постійно зазнає трансформацій під впливом глобалізації, цифровізації та зміни ринку праці. Особливої уваги заслуговує норвезька модель вищої освіти, яка вирізняється високим рівнем соціальної доступності, сильними академічними традиціями та активним включенням до європейського освітнього простору. Аналіз цієї моделі дозволяє окреслити критичні чинники успіху сучасних систем та окреслити потенційні сфери покращення.

Вища освіта в Норвегії має глибоке історичне коріння, що сягає заснування університету Осло в початку XIX ст. (1811 р.). Початково була орієнтована на підготовку державних службовців і науковців, система з часом розширилась включно з технічними школами та педагогічними інститутами. У XX столітті освітні реформи сприяли демократизації доступу до освіти, уніфікації стандартів та розвитку дослідницьких університетів. Ключовою подією в історичному розвитку стало

АНГЛІЙСЬКА МОВА У СИСТЕМІ ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ ДСНС

*Олексій ШЕРГІН, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

Глобалізаційні процеси, розвиток технологій, посилення міжнародної співпраці та інтеграція України до європейського простору роблять знання англійської мови ключовим фактором успіху в багатьох сферах життя. Англійська мова сьогодні є мовою міжнародного спілкування і у сфері цивільного захисту та управління надзвичайними ситуаціями. А тому володіння англійською мовою працівниками Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) є питанням, що набуває дедалі більшого значення в умовах сучасних реалій, зокрема в контексті євроатлантичної інтеграції України, участі країни у міжнародних рятувальних операціях та необхідності ефективної взаємодії з іноземними партнерами.

Відповідно, інвестиція в мовну підготовку особового складу є водночас інвестицією у здатність служби засвоювати нові знання і технології на рівні кращих світових стандартів. У зв'язку з цим набуває актуальності англійська професійна компетентність студентів, як майбутніх фахівців ДСНС, в умовах закладів вищої освіти [1; 2].

Англійська мова, для майбутніх рятувальників, виступає потужним інструментом формування професійної комунікативної компетентності, що охоплює широкий спектр навичок, необхідних для майбутньої успішної професійної діяльності. До таких навичок належать не лише усне та письмове професійне мовлення, але й уміння аналізувати іншомовні джерела, вирішувати конфліктні ситуації, налагоджувати міжособистісну взаємодію та вести переговори.

Окрім мовленнєвих навичок, професійна англійська підготовка сприяє розвитку так званих «soft skills» (гнучких навичок), які є невід'ємною частиною професійної компетентності сучасного фахівця. У процесі навчання студенти набувають уміння ефективної міжособистісної комунікації, управління конфліктними ситуаціями, командної роботи та адаптації до нових професійних викликів [3].

Крім того, іноземна мова виступає потужним каталізатором самостійного навчання та безперервного професійного зростання. Доступ до міжнародних баз даних, онлайн-курсів, галузевих конференцій, навчальних відеоканалів на YouTube, онлайн-підручників та онлайн-книг дозволяє оновлювати професійні знання у режимі «lifelong learning» (неперервне навчання) та швидко реагувати на зміни. Робота в такому багатомовному середовищі стимулює, формує і розвиває спеціальні професійні компетентності.

Необхідність англійської підготовки фахівців ДСНС та підтримки їх рівня володіння англійською мовою також зумовлена приєднанням України до Програми НАТО «Партнерство розширених можливостей», поглибленням співпраці ДСНС з відповідними структурами цивільного захисту європейських країн, країн-членів і партнерів НАТО [4, с. 4].

Механізми цивільного захисту ЄС, до якого Україна інтегрується, передбачає чіткі стандарти комунікації, документування та звітності, які здійснюються виключно англійською мовою. Коли українські рятувальники виїжджають на ліквідацію наслідків стихійних лих в інші країни або коли іноземні спеціалісти прибувають на допомогу до України, відсутність спільної мовної бази унеможливує ефективну координацію дій. Це в умовах надзвичайних ситуацій, де кожна секунда є критичною, може призводити

до трагічних наслідків, зокрема до загибелі людей, невиправданих матеріальних втрат та зниження загальної ефективності рятувальних операцій. Тому знання англійської мови є не просто бажаною навичкою, а практичною необхідністю для кожного офіцера і рядового працівника служби, який може бути залучений до міжнародної взаємодії.

Окрім участі в операціях, важливим аспектом є доступ до фахової літератури, технічних стандартів та навчальних матеріалів. Переважна більшість сучасних досліджень у сфері цивільного захисту, протипожежної безпеки, управління надзвичайними ситуаціями та реагування на катастрофи публікується англійською мовою. Провідні міжнародні організації, зокрема Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями США (FEMA), Міжнародна організація цивільної оборони (ICDO), Міжнародна асоціація пожежних і рятувальників (СТІФ) та інші структури, розробляють і публікують методичні рекомендації, технічні регламенти та навчальні програми, які є відкритими й доступними, але виключно для тих, хто розуміє англійську мову. Фахівець, який не опанував цієї мови, змушений чекати на переклади, які не завжди з'являються своєчасно і бувають повними та точними.

В умовах стрімкого розвитку технологій і постійного оновлення методик порятунку така затримка у доступі до актуальних знань є серйозним гальмом для професійного зростання. Натомість той, хто вільно читає англійською, може самостійно аналізувати кращий міжнародний досвід і впроваджувати його у своїй роботі без будь-яких посередників.

Важливою є роль англійської мови у контексті технічного обслуговування та експлуатації сучасного обладнання. ДСНС України активно отримує допомогу від країн-партнерів у вигляді пожежно-рятувального обладнання, транспортних засобів, систем зв'язку та іншої техніки. Вся технічна документація до цього обладнання, включаючи інструкції з експлуатації, технічного обслуговування, діагностики несправностей та безпечного поводження, надається переважно англійською мовою. Якщо особовий склад не розуміє цих інструкцій, ризик неправильної експлуатації або пошкодження обладнання різко зростає, що не лише знижує ефективність роботи, але й може призводити до нещасних випадків. Ситуація ускладнюється ще й тим, що далеко не всі технічні терміни мають точні відповідники в українських перекладах, і нерідко лише оригінальне англійське формулювання дозволяє однозначно зрозуміти, які саме дії необхідно виконати з тим чи іншим вузлом або системою. Тому наявність у підрозділах фахівців з достатнім рівнем технічної англійської мови є питанням не лише якості роботи, але й безпеки особового складу.

Варто звернути увагу і на психологічний та мотиваційний вимір цієї проблеми. Для рядових працівників ДСНС оволодіння англійською мовою відкриває нові горизонти кар'єрного зростання, оскільки знання мови є однією з ключових умов для просування на керівні посади, особливо в тих підрозділах, які залучені до міжнародних проектів або до взаємодії з іноземними партнерами. Перспектива участі у закордонних навчаннях, стажуваннях або навіть спільних операціях є потужним стимулом для підвищення загального рівня освіченості та самовдосконалення особового складу. Таким чином, розвиток мовних компетенцій позитивно впливає на загальну культуру навчання в службі і сприяє формуванню більш мотивованого, орієнтованого на розвиток персоналу, що в довгостроковій перспективі безпосередньо позначається на якості роботи всієї організації.

Слід також розглянути ситуацію в контексті воєнного часу та пост конфліктного відновлення. Зважаючи на повномасштабне вторгнення росії та масштабні руйнування інфраструктури, ДСНС опинилася в центрі надзвичайно складних та безпрецедентних за масштабом завдань. Міжнародна допомога, яка надходить у вигляді техніки, фінансування та людських ресурсів від партнерів з усього світу, здійснюється переважно через англійськомовні комунікаційні канали. Координація між ДСНС та

іноземними та урядовими структурами країн-донорів, вимагає постійного обміну інформацією, який відбувається англійською. Відсутність мовних компетенцій в цих умовах безпосередньо знижує здатність служби ефективно залучати та використовувати міжнародну допомогу, що в умовах дефіциту ресурсів є критично важливим фактором.

Не менш важливою є роль англійської мови у сфері міжнародного навчання та підвищення кваліфікації. НАТО регулярно проводить курси, семінари та навчальні тренування для партнерських країн, у тому числі для представників служб цивільного захисту. Участь у цих заходах є надзвичайно цінною з точки зору обміну досвідом, засвоєння нових підходів до кризового менеджменту та налагодження особистих контактів з колегами з різних держав. Однак усі ці заходи проводяться англійською мовою, і без достатнього її знання представник ДСНС не зможе ні повноцінно засвоїти матеріал, ні бути активним учасником дискусій, ні налагодити ефективну комунікацію з іноземними колегами.

З огляду на все вищезазначене, стає очевидним, що вивчення англійської мови у закладах вищої освіти системи ДСНС та підготовка діючих працівників служби є комплексним завданням, яке потребує системного підходу на рівні організації. Це передбачає включення англійської підготовки до офіційних програм підвищення кваліфікації, розробку спеціалізованих курсів технічної та ситуативної англійської мови, орієнтованих саме на сферу рятувальних операцій і цивільного захисту, а також створення стимулів для самостійного навчання. Важливо, щоб ця підготовка не розглядалася як другорядна дисципліна, а інтегрувалась у загальну систему підготовки особового складу нарівні з фізичною підготовкою, тактикою та технічними дисциплінами. Тільки в такому разі можна говорити про формування справді сучасного, конкурентоспроможного на міжнародному рівні корпусу фахівців з надзвичайних ситуацій, здатного ефективно діяти в умовах глобалізованого світу та відповідати найвищим стандартам, встановленим міжнародним співтовариством у сфері цивільного захисту та гуманітарного реагування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#n8>
2. Про застосування англійської мови в Україні. Закон України. 4 червня 2024 р. № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>
- Тимків І.В., Нич О.Б., Серман Л.І. Іноземна мова як інструмент професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Педагогіка». № 6(46) (2025): DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-6\(46\)-1270-1286](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-6(46)-1270-1286)
3. Ellederová E., Denysenko V. Students' and teachers' attitudes towards CLIL in the interdisciplinary study programme "English in Electrical Engineering and Informatics". *TESLEJ*. 2025. Vol. 28, № 4.
4. Шихненко К.І., Шестопалова С.В., Костенко Д.В. English Reading Practice for SESU Learners. Практичний посібник з розвитку навичок читання за професійним спрямуванням (цивільний захист) для самостійної роботи слухачів курсів англійської мови. Київ, ІДУНДЦЗ, 2024. 100 с.

АНГЛОМОВНА ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДСНС УКРАЇНИ

*Олексій ШЕРГІН, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

Англійська мова посідає провідне місце серед мов міжнародного спілкування. Дослідницькі дані свідчать, що понад півтора мільярда осіб по всьому світу послуговуються англійською у тій чи іншій формі, хоча рідною вона є тільки для приблизно 380 мільйонів людей. Отже, переважна більшість тих, хто використовує цю мову, опанували її додатково, що перетворює англійську на справді планетарний інструмент професійної взаємодії.

Нинішній період світового розвитку відзначається поглибленням транснаціональних зв'язків у всіх сферах діяльності людства, зокрема у галузі захисту населення від надзвичайних подій та організації рятувальних операцій. Процеси глобалізації, входження нашої країни до європейської системи безпеки, залучення до міжнародних гуманітарних акцій та переймання передового досвіду провідних рятувальних служб – усе це робить англійську комунікацію не просто корисною, але життєво необхідною навичкою сучасного українського рятувальника.

Наша держава стрімко наближається до євроатлантичних оборонних і безпекових інституцій, що означає спільні тренування, реальні операції та програми професійного обміну з державами-членами Альянсу та ЄС. Збільшення кількості й розмаху техногенних та природних катастроф диктує потребу в об'єднанні зусиль світової спільноти, де англійська виконує функцію головної мови спілкування. Нарешті, новітні засоби реагування на екстрені події, спеціалізоване обладнання та сучасні методики здебільшого створені в англійськомовних державах, тож українським спеціалістам необхідно опрацьовувати англійськомовну технічну документацію, інструкції та навчальні посібники. Огляд вітчизняних наукових праць показує зростання уваги дослідників до питань іншомовної фахової освіти спеціалістів екстремального профілю [1, 50].

Результативна підготовка працівників ДСНС до роботи в міжнародному контексті вимагає впровадження світових стандартів та найкращих практик у освітній процес. Особливого значення набуває використання Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR), які встановлюють єдині критерії оцінювання рівня володіння іноземною мовою. Згідно з CEFR, працівники ДСНС, які планують працювати в міжнародному контексті, мають досягти принаймні рівня B2 (незалежний користувач), а для керівних посад бажаним є рівень C1 (досвідчений користувач). Це означає спроможність вільно комунікувати на професійні теми, розуміти складні технічні тексти, формулювати чіткі та детальні повідомлення з широкого кола питань, пов'язаних з професійною діяльністю.

У царині цивільного захисту англійська виконує декілька критично значущих ролей. Передусім, це мова міжнародних інституцій, котрі координують роботу національних рятувальних відомств. ООН, Міжнародна федерація Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Механізм цивільного захисту ЄС, Північноатлантичний альянс – усі ці структури застосовують англійську як базову робочу мову. Залучення українських працівників ДСНС до діяльності згаданих організацій, міжнародних навчань та гуманітарних місій неможливе без впевненого володіння фаховою англійською. Також англійська є мовою міжнародних норм і процедур у сфері екстрених ситуацій. Система реагування на надзвичайні ситуації, стандарти протидії

хімічним, біологічним, радіаційним та ядерним загрозам, протоколи міжнародної гуманітарної допомоги – всі ці документи розроблені англійською. Працівники ДСНС, котрі прагнуть діяти згідно з найкращими світовими практиками, мають можливість вивчати такі матеріали в оригіналі, уникаючи втрат смислу, неминучих під час перекладу. Особливо гостро постає питання англомовної комунікації під час міжнародних операцій з ліквідації великомасштабних лих. Коли на місце події прибувають рятувальні бригади з багатьох країн, ефективна координація їхніх дій можлива виключно за наявності спільної мови. Практика показує, що саме англійська дозволяє фахівцям різних держав налагодити взаємодію, обмінятися життєво важливими відомостями про стан потерпілих, небезпечні зони, наявні ресурси та інше [2, 35].

Фахова англійська для співробітників цивільного захисту суттєво відрізняється як від повсякденної розмовної англійської, так і від академічної мови. Ця відмінність полягає у вживанні вузькоспеціалізованих термінів в особливих комунікативних сценаріях, притаманних роботі рятувальних служб, а саме назви різноманітних типів надзвичайних подій (природні катастрофи, техногенні аварії, технологічні інциденти), найменування обладнання та техніки (засоби індивідуального захисту, апарати для дихання, інструменти порятунку), процедур та протоколів (евакуаційні заходи, протоколи сортування, управління інцидентом). Важливо усвідомлювати, що часто міжнародні поняття використовуються в оригінальному англійському написанні навіть у вітчизняних документах. Крім того, опанування особливих мовленнєвих функцій та стратегій спілкування включає вміння оперативно й чітко передавати критичну інформацію в екстремальних умовах, координувати роботу інтернаціональних груп, готувати звіти про виконані операції, представляти власний досвід на міжнародних заходах.

Наша Державна служба з надзвичайних ситуацій активно розбудовує міжнародне партнерство у різних площинах. Україна входить до Європейського механізму цивільного захисту, що дає змогу отримувати й надавати допомогу під час великих катастроф. Участь у цьому механізмі вимагає від вітчизняних фахівців спроможності результативно спілкуватися з представниками рятувальних служб інших європейських держав, розуміти уніфіковані процедури та протоколи, викладені англійською [3, 117]. Крім того, ДСНС України бере участь у численних міжнародних тренуваннях та навчаннях, організованих під егідою НАТО, Євросоюзу, ОБСЄ. Такі події є безцінним джерелом обміну практичним досвідом, засвоєння передових методик та налагодження професійних зв'язків. Проте повноцінна участь можлива лише за умови вільного володіння англійською, адже саме вона є робочою мовою переважної більшості подібних заходів.

Особливого значення англомова комунікація набуває у контексті партнерства з міжнародними донорськими інституціями та організаціями розвитку. Численні проекти з модернізації ДСНС, придбання сучасного спорядження, підвищення кваліфікації персоналу реалізуються за підтримки міжнародних партнерів. Підготовка проектних заявок, звітів про виконання, спілкування з експертами – все це вимагає високого рівня професійної англійської від працівників служби. Нарешті, залучення українських фахівців до міжнародних гуманітарних місій та операцій з надання допомоги іншим країнам також потребує англійської. Україна неодноразово направляла рятувальників для допомоги у ліквідації наслідків землетрусів, повеней, лісових пожеж в інших державах. Такі місії не лише демонструють професіоналізм українських спеціалістів, але й сприяють зростанню міжнародного авторитету держави. Успішна реалізація подібних місій неможлива без ефективної мовної взаємодії.

Важливим є також запровадження міжнародних стандартів фахової термінології. Організації на кшталт Міжнародної федерації Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Управління ООН з координації

гуманітарних питань розробили стандартизовані глосарії термінів у царині надзвичайних ситуацій та гуманітарної допомоги. Використання цих уніфікованих термінів у навчальному процесі забезпечує те, що українські фахівці послуговуються тією самою професійною мовою, що й їхні міжнародні колеги. Крім того, доцільним є вивчення міжнародних протоколів та процедур безпосередньо англійською мовою. Наприклад, система керування інцидентами, котра широко застосовується у багатьох державах світу, має чітко визначену термінологію та процедури. Вивчення цієї системи англійською дозволяє не просто зрозуміти її принципи, але й бути готовим до безпосереднього застосування в міжнародному контексті.

Отже, професійна англійська мова є не просто однією з навчальних дисциплін, а ключовою компетентністю сучасного працівника Державної служби з надзвичайних ситуацій. У контексті глобалізації, європейської інтеграції та зростання ролі міжнародного партнерства у сфері цивільного захисту володіння англійською стає критично важливим для ефективного виконання службових обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина О. С., Гончарова Н. А. Професійна іншомовна підготовка майбутніх фахівців у галузі цивільної безпеки. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2019. Вип. 2 (11). С. 45–54.

2. Мацьків П. В., Семенюк А. А. ESP у системі підготовки фахівців сфери безпеки: теоретичні засади. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2019. № 4 (113). С. 67–76.

3. Ляшенко О. І. Міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту: виклики та можливості для України. Теорія та практика державного управління. 2020. № 3 (70). С. 112–119.

4. Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80>

LEARNING ENGLISH THROUGH FILMS AND DISASTER NEWS: A GUIDE FOR SES CADETS

*Yevhenii SHKVARA, Oleksii SHUTENKO, ESI Operational Rescue Forces,
ПБк-25-3*

*SS – Olha Lytvynenko, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
National University of Civil Protection of Ukraine*

In modern conditions, cadets of the State Emergency Service must possess a high level of English proficiency to participate in international cooperation, joint rescue operations, training exercises, and professional communication. English serves as a global language for emergency management, disaster response coordination, and information exchange. Therefore, innovative and practical approaches to language learning are essential for future specialists.

One effective method of improving English skills is learning through films related to disasters, rescue missions, and emergency situations. Watching authentic films enhances listening comprehension, pronunciation, and vocabulary acquisition [1]. It allows cadets to observe real-life communication models, professional terminology, and situational dialogues. Terms such as emergency response, evacuation, incident command, hazardous materials, fire

можливість працювати людям із інвалідністю, батькам малолітніх дітей чи жителям віддалених регіонів.

Надомна праця є традиційнішою формою гнучкої зайнятості, притаманною виробничим або ремісничим процесам (виготовлення, пакування, пошиття, ручна збірка тощо) [1]. Відповідно до статті 60¹ КЗпП України, роботодавець може доручати надомну роботу лише тим працівникам, які мають належні побутові умови й технічні можливості для її виконання. Оплата здійснюється на загальних підставах, пропорційно обсягу виконаної роботи. Науковець В. І. Щербина відзначає, що надомна праця сприяє соціальній адаптації осіб із обмеженою мобільністю, але водночас потребує контролю якості виконаних робіт і дотримання вимог охорони праці в домашніх умовах [2].

Окрім дистанційної та надомної праці, трудове законодавство передбачає ще одну форму – гнучкий режим робочого часу, визначений статтею 60 КЗпП України [1]. Це режим, за якого працівник може самостійно встановлювати початок і закінчення робочого дня в межах установленої норми. Гнучкий графік дозволяє поєднувати трудову діяльність із сімейними обов'язками та знижує рівень емоційного вигорання працівників.

Основними перевагами гнучких форм зайнятості є підвищення продуктивності праці; економія часу та транспортних витрат; розширення можливостей працевлаштування для вразливих груп; зменшення навантаження на інфраструктуру міст. Разом із тим, експерти наголошують на наявності проблем: ризики порушення трудової дисципліни; складність контролю робочого часу; можливі порушення гарантій права на відпочинок [2]. У зв'язку з цим важливою тенденцією є розроблення чітких положень у колективних договорах, які врегульовують механізми звітності, комунікації та безпеки працівників під час дистанційної зайнятості.

Гнучкі форми зайнятості – це сучасна тенденція, яка забезпечує адаптацію трудового права до нових соціально-економічних умов. Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності працівників і роботодавців, розвитку людського капіталу, розширенню інклюзивності ринку праці. Водночас дистанційна та надомна праця потребують подальшого нормативного уточнення і контролю за дотриманням трудових гарантій, що дозволить забезпечити баланс між гнучкістю та соціальним захистом найманих працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Щербина В. І. Трудове право України: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2021. 328 с.

АНГЛІЙСЬКА МОВА В УКРАЇНІ: МІЖ СОЦІОКУЛЬТУРНИМИ ЗМІНАМИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ІНТЕГРАЦІЄЮ

*Владислав ОНІПКО, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

У сучасних глобалізаційних процесів мовний краєвид будь-якої європейської держави перестає бути закритою системою, перетворюючись на рухливе поле контакту національної ідентичності та кодів світового спілкування. Для України, яка переживає етап глибоких геополітичних зсувів та цивілізаційного вибору, з'ясування статусу й значення англійської мови виходить значно далі освітніх планів, отримуючи риси життєво важливого питання державної ваги та культурної дипломатії. Розглядаючи

англійську не лише як навчальний предмет, а як засіб міжкультурного контакту, слід звернути увагу на основну ідею Ноама Чомскі: «Освіта – інституція примусового неучтва. Вона спроможна хіба що створити простір для інтересу учня» [1]. Ця думка якнайкраще відображає кризу офіційного підходу до мовної політики, що простежується на тлі прийняття урядом Положення Державної цільової національно-культурної програми підтримки опанування та використання англійської мови в Україні на 2026–2030 роки. Цей акт вказує на намір переходу від недіяльного вивчення мови до її жвавого втілення у суспільній устрій.

Об'єктивну картину місця України у світовому мовному рейтингу дають дані Education First (EF English Proficiency Index) за 2024 рік, які розмістили нашу державу на 40-му місці серед 113 країн світу. Сусідство у рейтингу з Грузією, Вірменією та Молдовою та загальна оцінка «середній рівень» свідчать про те, що Україна все ще перебуває у перехідному стані пострадянського культурного простору [1]. Хоча ці дані базувалися на результатах стандартизованих онлайн-тестів, складених у 2023 році, вони виявляють глибинну соціокультурну невідповідність. За сухими цифрами ховається прірва між культурними осередками та периферією: найбільші здобутки продемонстрували мешканці Львова та Києва, де скупчення міжкультурних контактів є найвищим. Якби тестування охопило усе населення, включно з жителями невеликих містечок та сіл, де доступ до глобального інформаційного поля обмежений, картина була б помітно песимістичнішою. Це підтверджує тезу про те, що володіння мовою міжнародного спілкування в Україні досі лишається привілеєм міських еліт, а не загальнонаціональним надбанням [2].

Навіть більш виразними є відомості Київського міжнародного інституту соціології, на які посилаються автори урядової Концепції. Факт, що лише 51% громадян володіють мовою на базовому рівні, а вільно читати, писати та порозумітися на буденному й фаховому рівнях можуть лише 23%, свідчить про значну проблему в засобах передачі культурних знаків [1]. Така статистика збігається з доводами, які наводять автори Концепції: обмежений доступ до мовного простору в областях, кадрові труднощі та брак інфраструктури. Проте, аналізуючи цю проблему крізь фокус взаємодії культур, можна стверджувати, що головною причиною є застаріла модель розуміння чужої мови, успадкована від доби «залізної завіси». У тій системі координат чужа мова опановувалася як «нежива латина» – через переклад, граматику та читання, без наміру реального спілкування з носієм іншої культури [3].

Сучасний підхід до мовної політики, який намагається запровадити держава, передбачає зміну статусу англійської мови. Законопроект №9432 про використання англійської мови в Україні має на меті закріпити її роль у сферах, суттєвих для функціонування держави: від державної служби та екстреної допомоги до культури та транспорту [4]. Це спроба легітимізувати англійську як другу мову офіційної комунікації, що є безпрецедентним кроком для української мовної політики. Плани витратити на реалізацію програми 437,8 млн грн свідчать про серйозність прагнень. Очікується, що завдяки цьому кінотеатри демонструватимуть англійськомовні фільми 120 разів за рік (що сприятиме культурній іммерсії), буде створено масив навчального контенту, а частка громадян, які володіють мовою на певному рівні, зросте на 9% (до 60%). Проте, аналізуючи ці перспективи, виникають запитання щодо якості міжкультурної компетентності тих, хто має впроваджувати ці зміни [5].

Взаємодія державної та англійської мов в Україні має сприйматися не як суперництво, а як синергія. Англійська мова слугує рушієм поступу та інновацій, відчиняючи доступ до світового ринку ідей та вкладень. Спостерігається чітка взаємозв'язок: високий ступінь володіння англійською притаманний державам зі стійкою демократією, де розвинена повага до інших та відсутні перешкоди для мандрівок і волонтерства. Технологізація суспільства, поширення месенджерів та

соціальних мереж творять природне середовище для опанування мови, яке часто є дієвішим за формальну освіту. Особливу надію дає молодь віком 26–30 років, яка демонструє найвищі показники знання мови, фактично стаючи чинниками змін та носіями нових культурних надбань. Водночас старше покоління та мешканці менших містечок ризикують потрапити у стан культурної відірваності, якщо державна політика не забезпечить їм інклюзивного доступу до навчання [6].

Підбиваючи підсумки, слушно буде зазначити, що вага англійської мови в межах України сягає значно далі простого володіння нею. Вона слугує визначником цивілізаційної орієнтації та засобом деколонізації, надаючи українцям можливість прямої комунікації зі світом, оминаючи посередництво культур сусідніх держав.

Ефективність державної Концепції та законопроекту № 9432 визначатиметься не так обсягом фінансування, як готовністю суспільства трансформувати своє сприйняття мови: припинити бачити в ній лише набір норм для зазубрювання й почати застосовувати як динамічний інструмент для навігації між культурами.

Тільки коли англійська мова перестане сприйматися як «чужа» у значенні «не наша», а перетвориться на спосіб артикуляції українських ідей у світовому просторі, ми зможемо говорити про реальну інтеграцію, а не просто про формальне піднесення рейтингів у міжнародних списках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англійська в Україні: чому концепції замало й що справді працює у вивченні мови. Сучасна платформа про освіту в Україні та за кордоном. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/7027-anhliiska-v-ukraini-chomu-kontseptsii-zamalo-i-shcho-spravdi-pratsiuie-u-vyvchenni-movu>.

2. Де у світі найкраще говорять англійською і на якому місці Україна: рейтинг. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/styler/de-sviti-naykrashche-govoryat-angliyskoju-1732195914.html>

3. Динаміка володіння англійською мовою в Україні за 7 останніх років. Англійська мова у Києві. URL: <https://enguide.ua/magazine/dinamika-vladieniya-angliyskim-yazykom-v-ukraine-za-7-let>

4. Про застосування англійської мови в Україні. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>

5. Яке місце посідає Україна у глобальному рейтингу зі знання англійської мови. 24 Канал. URL: https://24tv.ua/education/angliyska-mova-ukrayini-yake-mistseposidaya-ukrayina-globalnomu_n2351157

6. Зубков В. Чи може Україна заговорити англійською?. Дзеркало тижня | Mirror Weekly. URL: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/chi-mozhe-ukrajina-zahovoriti-anhlijskoju.html>

РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Дмитро ОРЕЛ, ННІ цивільного захисту, ЦЗк-23-2

НК – Юрій ГОРБАЧЕНКО, кандидат історичних наук, доцент

Національний університет цивільного захисту України

З позицій державно-управлінського підходу цивільний захист виступає важливим інструментом реалізації державної політики у сфері безпеки населення і територій, а його ефективність безпосередньо залежить від якості управлінських рішень, рівня міжвідомчої взаємодії та узгодженості нормативно-правового регулювання. У цьому контексті цивільний захист розглядається як складова

конструкцій перед реставрацією або моделювання впливу міського середовища на пам'ятку. Таким чином, інвестиції у VR/AR мають мультиплікативний ефект, збагачуючи наукову, освітню та управлінську сфери одночасно.

Підсумовуючи викладене, слід наголосити, що технології віртуальної реальності є незамінним інструментом сучасного публічного управління у сфері культури та національної стійкості. Синтез технічних можливостей 3D-моделювання та стратегічного управлінського планування дозволяє сформувавши адаптивну систему охорони пам'яток, яка готова до найскладніших викликів сучасності. Пріоритетним завданням для державних інституцій залишається розбудова захищеної цифрової екосистеми, де кожен об'єкт культурної спадщини матиме надійну віртуальну копію, захищену від кібератак та несанкціонованих змін.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі лежать у площині розробки методології оцінки реального економічного та соціального ефекту від впровадження VR-сервісів. Також потребують вдосконалення механізми інтелектуальної власності на цифрові копії об'єктів національної спадщини. Лише через гармонійне поєднання технологічної досконалості, вираженої державної політики та широкого суспільного залучення можна гарантувати не лише збереження, а й активну передачу культурних надбань наступним поколінням у зрозумілій та привабливій для них формі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біррова, О. (2023). Історико-культурна спадщина України: цифрові технології збереження та популяризація в умовах воєнних дій. *Науково-теоретичний альманах Грани*, 26(5), 90-94. <https://doi.org/10.15421/1723106>.

2. Бондар, Г., & Житеньова, Н. (2023). Застосування доповненої реальності стилізації пам'яток архітектури Харківщини. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*, 28, 463-468. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.09.06.2023.78>.

3. Корчак, Н., Рачинський, А., & Ларіна Н. (2023). Цифрова трансформація та електронне урядування: наукові підходи дослідження в сфері публічного управління та адміністрування. *Аспекти публічного управління*, 11(3), 43-49. <https://doi.org/10.15421/152334>.

4. Поступна, О. В., & Семілетов, О. С. (2025). Електронне урядування на базі штучного інтелекту. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*, 2(23), 24-38. <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2025-2-4>.

5. Снігур, В. (2024). Імерсивне збереження: використання віртуальної реальності для захисту культурної спадщини. *Український мистецтвознавчий дискурс*, (5), 128-132. <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.14>.

АНГЛІЙСЬКА ЯК МОВА СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ З НАТО ТА ЄС

*Віталій ПРИЩЕПКО, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

У сучасних умовах глобалізації та загострення безпекових викликів мовний чинник дедалі частіше розглядається не лише як інструмент комунікації, а як повноцінний елемент національної безпеки та зовнішньополітичної стратегії держави. Для України, яка перебуває у стані тривалої збройної агресії та одночасно реалізує курс

на євроатлантичну інтеграцію, питання мовної політики набуває особливого стратегічного значення. У цьому контексті англійська мова виступає не просто засобом міжнародного спілкування, а фундаментальною платформою для формування та розвитку стратегічного партнерства України з НАТО та Європейським Союзом.

Англійська мова історично сформувалася як домінуюча мова міжнародної дипломатії, безпекових альянсів, наукової співпраці та міждержавних переговорів. Саме вона є робочою мовою ключових інституцій євроатлантичного простору, включно з НАТО, органами ЄС, міжнародними фінансовими організаціями та безпековими платформами. Для України володіння англійською мовою на інституційному рівні означає не лише доступ до офіційних документів і переговорних процесів, але й можливість брати повноцінну участь у формуванні рішень, а не залишатися пасивним реципієнтом політик, розроблених іншими державами [1].

Важливим етапом у формуванні нової мовної політики стало ухвалення Верховною Радою України закону, який закріпив статус англійської мови як мови міжнародного спілкування. Прийняття цього нормативного акта стало не символічним, а системним кроком, спрямованим на інституціоналізацію мовної складової євроінтеграційного курсу України. Законодавче закріплення вимог щодо володіння англійською мовою для широкого кола посадовців, військовослужбовців та керівників державних інституцій свідчить про усвідомлення державою того факту, що сучасна дипломатія, оборона та управління неможливі без спільного мовного простору з партнерами [2].

Особливої ваги англійська мова набуває у сфері безпеки та оборони, де Україна активно співпрацює з НАТО. Участь у спільних навчаннях, тренувальних місіях, консультаційних форматах і програмі «Партнерство з розширеними можливостями» вимагає високого рівня мовної підготовки військових та цивільних фахівців сектору безпеки. Англійська мова у цьому випадку виконує не лише комунікативну функцію, а й функцію оперативної сумісності, оскільки від точності мовного розуміння безпосередньо залежить ефективність спільних дій, обмін розвідувальною інформацією та управління кризовими ситуаціями [1].

Паралельно з безпековим виміром, англійська мова відіграє ключову роль у процесі інтеграції України до Європейського Союзу. ЄС як політико-економічне об'єднання функціонує в умовах багатомовності, однак саме англійська де-факто стала мовою міжінституційної взаємодії, наукових програм, грантових механізмів та бізнес-комунікацій. Для України це означає, що ефективне просування національних інтересів у межах європейських структур неможливе без системного підвищення рівня володіння англійською мовою серед державних службовців, експертів, науковців та підприємців.

Не менш важливою є роль англійської мови у формуванні позитивного міжнародного іміджу України. В умовах інформаційної війни та поширення дезінформації можливість безпосередньо доносити позицію держави до міжнародної аудиторії англійською мовою стає елементом стратегічних комунікацій. Через англомовні виступи, публікації, аналітичні матеріали та культурні проекти Україна здатна формувати власний наратив у глобальному інформаційному просторі, мінімізуючи залежність від посередницьких інтерпретацій [3].

Законодавчі та програмні ініціативи, спрямовані на популяризацію англійської мови, зокрема запуск національної програми Future Perfect, демонструють прагнення держави забезпечити не формальне, а практичне впровадження мовної політики. Акцент на доступності навчання, інтеграції англійської мови у сферу освіти, культури, транспорту та медицини створює умови для поступового формування англомовного середовища, що відповідає стандартам країн ЄС і НАТО [3].

Таким чином, англійська мова в сучасній Україні перестає бути лише освітнім інструментом і трансформується у стратегічний ресурс держави. Вона забезпечує інституційну сумісність із євроатлантичними структурами, підвищує ефективність

дипломатичної та безпекової діяльності, сприяє інтеграції в європейський економічний простір і формує нові можливості для міжнародного партнерства. У цьому сенсі мовна політика стає складовою національної безпеки та одним із чинників стійкості держави у глобальному вимірі.

Окремого аналізу потребує роль англійської мови у розвитку двосторонніх стратегічних партнерств України з державами-членами НАТО та ЄС, зокрема з Великою Британією. Саме англійська мова виступає базовим інструментом політичного, безпекового та економічного діалогу, що закріплено у спільних документах стратегічного характеру. Підписане у 2021 році Спільне комюніке України та Великої Британії засвідчило не лише високий рівень політичної довіри між сторонами, але й спільне розуміння необхідності інтенсивної координації дій у сфері оборони, торгівлі, енергетичної безпеки та реформ, що реалізуються в євроатлантичному контексті [4].

У безпековій площині англійська мова є ключовим чинником ефективності співпраці України з партнерами по НАТО. Вона забезпечує повноцінну участь українських військових у спільних навчаннях, тренувальних місіях, штабних процедурах та обміні досвідом. В умовах адаптації Збройних Сил України до стандартів НАТО англійська мова фактично виконує функцію мови оперативної взаємосумісності, без якої неможливе впровадження єдиних підходів до планування операцій, логістики, кібербезпеки та стратегічних комунікацій [1].

Водночас мовна інтеграція має безпосередній вплив і на реформування системи державного управління. Законодавче закріплення вимог щодо володіння англійською мовою для державних службовців, керівників наукових установ та закладів вищої освіти сприяє формуванню нового управлінського середовища, здатного працювати у міжнародному форматі. Це дозволяє українським інституціям активніше долучатися до європейських програм технічної допомоги, дослідницьких проєктів та освітніх ініціатив, що є необхідною умовою інтеграції до спільного європейського простору [1].

Англійська мова також відіграє важливу роль у розвитку економічного партнерства України з країнами ЄС та НАТО. Умови сучасної глобальної економіки передбачають активну участь у міжнародних ланцюгах створення доданої вартості, доступ до іноземних інвестицій та співпрацю з транснаціональними корпораціями. Володіння англійською мовою стає передумовою конкурентоспроможності українського бізнесу, оскільки саме вона є мовою контрактів, фінансових переговорів, технологічного трансферу та корпоративного управління у європейському просторі.

Не менш значущим є культурно-гуманітарний вимір англійської мови як інструменту «м'якої сили». Через освітні, наукові та культурні обміни Україна має можливість презентувати власну ідентичність, культурні надбання та історичний досвід міжнародній спільноті. Англійська мова у цьому контексті забезпечує прямий доступ до глобальної аудиторії, сприяє руйнуванню стереотипів та посиленню підтримки України з боку громадянського суспільства країн-партнерів [3].

Запровадження державних програм з популяризації англійської мови, зокрема ініціативи Future Perfect, свідчить про прагнення України перейти від декларативного до практичного рівня мовної інтеграції. Орієнтація на раннє вивчення англійської мови, підвищення кваліфікації педагогів та створення доступних цифрових інструментів навчання формує довгострокову основу для сталого розвитку людського капіталу, здатного ефективно діяти у євроатлантичному середовищі [3].

У підсумку, англійська мова постає як системоутворюючий елемент стратегічного партнерства України з НАТО та Європейським Союзом. Вона забезпечує інституційну сумісність, підвищує ефективність безпекової співпраці, сприяє економічній інтеграції та формує позитивний міжнародний імідж держави. Закріплення англійської мови на законодавчому та практичному рівнях є не лише інструментом

комунікації, а й стратегічним вибором України, що визначає її місце у сучасному світі та перспективи повноправної участі у євроатлантичній спільноті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стан взаємовідносин НАТО та України – Центр безпекових досліджень «СЕНСС». Центр безпекових досліджень «СЕНСС». URL: <https://censs.org/stan-vzayemovidnosyn-nato-ta-ukrayiny/>
2. Англійська – мова міжнародного спілкування в Україні: Верховна Рада ухвалила закон. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/anhliiska-mova-mizhnarodnoho-spilkuвання-v-ukraini-verkhovna-rada-ukhvalyla-zakon>
3. Солонець Ю. Англійська мова стане обов'язковою для українських посадовців і військових. У Мінцифри розповіли, як навчатимуть українців. Голос Америки Українською. URL: <https://www.holosameryky.com/a/7421297.html>
4. Спільне комюніке України та Великої Британії за результатами підготовчого засідання українсько-британського Стратегічного діалогу, 8 грудня 2021 року. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/news/spilne-komyunike-ukrayini-ta-velikoyi-britaniyi-za-rezultatami-pidgotovchogo-zasidannya-ukrayinsko-britanskogo-strategichnogo-dialogu-8-grudnya-2021-roku>

МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

*Віталій РОДИНСЬКИЙ, ННІ цивільного захисту, ЦЗк-24-1
НК – Людмила ГОНТАРЕНКО, кандидат психологічних наук, доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Праця завжди була і залишається однією з ключових основ розвитку суспільства, економічної стабільності та особистого добробуту людини. У сучасному світі, який переживає період численних глобальних викликів – економічних криз, військових конфліктів, екологічних проблем, пандемій та соціальних трансформацій – значення праці значно зростає. Саме праця виступає важливим чинником, що забезпечує стійкість держави, підтримує функціонування економічних систем і створює умови для відновлення та подальшого прогресу суспільства. У складних умовах глобальної нестабільності вона перетворюється не лише на інструмент здобуття матеріальних благ, але й на важливий елемент соціальної відповідальності, самореалізації людини та підтримки суспільного порядку (4).

Глобальна криза, яка проявляється у різних сферах життя суспільства, впливає на ринок праці, економічні відносини та рівень зайнятості населення. Економічні потрясіння часто призводять до зменшення виробництва, скорочення робочих місць, зменшення доходів громадян і підвищення рівня соціальної напруги. У таких умовах праця набуває особливого значення як інструмент подолання кризових явищ. Активна трудова діяльність сприяє відновленню економічної активності, стимулює виробництво товарів і послуг, а також забезпечує функціонування важливих галузей, які підтримують життєдіяльність суспільства. Саме завдяки праці людей відбувається стабілізація економічних процесів та формуються передумови для виходу з кризових ситуацій (2).

Важливою характеристикою праці в умовах глобальної кризи є її адаптивність та здатність до трансформації. Сучасний світ швидко розвивається, і разом із цим змінюється характер трудової діяльності. З'являються нові професії, пов'язані з

4. Матеріали Організації Об'єднаних Націй щодо сталого розвитку та ролі праці в подоланні глобальних криз. <https://www.un.org>
5. Навчальні матеріали з економіки та соціології праці. <https://pidru4niki.com>

ПРОФЕСІЙНА АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК КЛЮЧ ДО ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВУ СИСТЕМУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

*Олег САДОВНИКОВ, ННІ цивільного захисту, ЗЦЗ-25 група
НК – Ольга КРІЧКЕР, кандидат історичних наук
Національний університет цивільного захисту України*

Сучасна система цивільного захисту сьогодні функціонує в умовах високого рівня глобальної взаємозалежності між державами, коли надзвичайні ситуації можуть мати не лише локальний, а й транскордонний характер. Це стосується, зокрема, стихійних лих, таких як повені, землетруси чи урагани, техногенних аварій на промислових об'єктах, транспортних катастроф, а також військових конфліктів і терористичних актів, що можуть швидко поширювати свої наслідки на сусідні держави. У таких умовах національні системи цивільного захисту не можуть ефективно функціонувати ізольовано, оскільки масштаби проблем та складність реагування вимагають координації і обміну досвідом на міжнародному рівні.

Важливою складовою інтеграції національних систем у глобальний безпековий простір є знання професійної англійської мови, яка виступає універсальним засобом комунікації між країнами. Вона забезпечує єдність термінології у сфері надзвичайних ситуацій, дозволяє стандартизувати методики реагування, формує спільне розуміння процедур і протоколів, а також підвищує оперативність взаємодії між різними структурами під час ліквідації наслідків катастроф. Без володіння англійською мовою спеціалісти з цивільного захисту ризикують пропустити важливі міжнародні рекомендації або не зуміти оперативно координувати дії з іноземними колегами [1].

На глобальному рівні провідну координуючу роль у сфері реагування на надзвичайні ситуації відіграють органи Організації Об'єднаних Націй. Так, Управління ООН зі зменшення ризику стихійних лих (UNDRR) розробляє стратегії та політики у сфері запобігання катастрофам, визначає ключові принципи управління ризиками та розвитку стійкості громад. Управління з координації гуманітарних питань (ОСНА) координує міжнародну гуманітарну допомогу, забезпечуючи швидке реагування на надзвичайні події, у тому числі через залучення міжнародних команд і ресурсів. При цьому ключові документи, методичні матеріали, аналітичні звіти та рекомендації публікуються англійською мовою, що дозволяє фахівцям із різних країн швидко отримувати доступ до найсучасніших практик та досвіду [2].

Одним із основних міжнародних документів у цій сфері є Сендайська рамкова програма зі зменшення ризику лих на період 2015–2030 років. Вона визначає пріоритети управління ризиками, підкреслює необхідність підвищення стійкості громад і розвитку потенціалу держав до ефективного реагування на надзвичайні ситуації, а також заохочує активне міжнародне співробітництво. Завдяки англійській мові українські фахівці отримують змогу ознайомитися з цими стратегічними документами, брати участь у міжнародних конференціях, обмінюватися практичним досвідом та впроваджувати передові методики на національному рівні [1].

Україна активно інтегрується у міжнародні механізми цивільного захисту, що підвищує вимоги до мовної компетентності фахівців. Взаємодія з Європейським Союзом у межах Механізму цивільного захисту ЄС передбачає не лише обмін

інформацією через Центр координації реагування на надзвичайні ситуації (ERCC), а й формування оперативних модулів реагування, участь у спільних навчаннях, міжнародних місіях допомоги та кризових операціях.

Особливої уваги потребує співпраця з НАТО у сфері цивільного планування на випадок надзвичайних ситуацій. У межах програм цивільного планування та підвищення стійкості, особлива увага приділяється розвитку здатності захисту критичної інфраструктури, безперервності функціонування органів влади та готовності до комплексних криз. Офіційні керівні документи, стандарти та методики оцінювання ризиків розробляються англійською мовою, що вимагає від фахівців не лише розуміння термінології, а й здатності брати участь у професійних дискусіях на стратегічному рівні. Програми партнерства передбачають проведення спільних навчань, командно-штабних тренувань, семінарів та консультацій з питань стійкості критичної інфраструктури, готовності до катастроф і розвитку потенціалу національних систем реагування. Робочою мовою таких заходів є англійська, і учасники зобов'язані володіти навичками професійної комунікації для ефективного представлення національного досвіду, обговорення сценаріїв розвитку кризових ситуацій, підготовки аналітичних звітів та координації дій із партнерами. Мовна підготовка в цьому контексті забезпечує ефективність взаємодії, підвищує рівень довіри між учасниками та дозволяє швидко інтегрувати результати спільних навчань у національні практики [2].

Таким чином, професійна англійська мова стає не просто інструментом спілкування, а ключовим механізмом інтеграції України у світову систему безпеки та цивільного захисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Практичний посібник з розвитку навичок читання за професійним спрямуванням (цивільний захист) для самостійної роботи слухачів курсів англійської мови. ІДУ НД ЦЗ. URL: <https://indcz.dsns.gov.ua/novi-nadhodzhennya/prakticnii-posibnik-z-rozvitku-navicok-citannia-za-profesiinim-spriamuvanniam-civilnii-zaxist-dlia-samostiinoi-roboti-sluxaciv-kursiv-angliiskoyi-movi>.

2. Іноземна мова професійного спрямування (англійська мова). Навчальна програма професійної англійської мови для державних службовців. URL: <https://t2.pdp.nacs.gov.ua/courses/inozemna-mova-profesiinoho-spriamuvannia-anhliiska-mova>.

3. Наказ НАДС України від 27.09.2024 № 136-24 «Про погодження програм підвищення кваліфікації: Англійська мова для держслужби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0136859-24>.

4. Стрілець Л. К., Кумпан С. М. English for Specific Purposes in the Context of Military Reform: Tertiary Level. *Honor and Law*, 2016. № 4. С. 55-60.

ПІДТРИМАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОЇ ПРИДАТНОСТІ СИСТЕМ ПРОТИПОЖЕЖНОГО ЗАХИСТУ БУДИНКІВ, БУДІВЕЛЬ, СПОРУД ТА ЇХ ЧАСТИН

*Дмитро СЕЛИХОВ, ад'юнкт докторантури-ад'юнктури, групаДФПБ-25
Національний університет цивільного захисту України, м. Черкаси*

В умовах воєнного стану та ведення активних бойових дій на території України значно зростає навантаження на системи протипожежного захисту (СПЗ) будівель, споруд та їх частин. Обстріли, вібраційні впливи, перебої електропостачання, пошкодження інженерних мереж, зміна функціонального призначення об'єктів

ДЯКІВ Михайло	53	КОЛПАК Єлизавета.....	311
DIANYLEVA Olena.....	282	КОМАРНІЦЬКА Людмила	665
ЄВДОШЕНКО Костянтин	587	КОНИК Кирило	189
ЄГОРЧЕНКОВА Тетяна	179,181,183,284, 286	КОНИШЕВА Тетяна.....	517
ЄРЕМЕЄВА Наталія	40,296,319,664	KORZHUK Alina.....	313
ЄРЕМЕНКО Євгенія	654	КОРНІЛЕНКО Микола.....	525
ЖАДАН Артем	657	КОРСУН Денис	191
ЖИЛА Катерина.....	55,492	КОСТЕНКО Віталій.....	519,522
ЖИЛА Михайло	493	КОСЯК Світлана.....	125,127,449,512,531, 617,626
ЖОГЛО Ольга	495	КОТЛЯР Діана	527
ZHUGAN Mariia.....	497	КОХАН Аліна.....	529
ЖУРБА Михайло	658	КОЦМАН Марина	316
ЗАГРАНИЧНА Вікторія	288	КРАВЧЕНКО Вікторія	74,319,321
ЗАГУМЕННИК Тарас	56	КРАВЧЕНКО Ольга.....	667
ЗАКІН Сергій	500	КРАВЧЕНКО Станіслав.....	531
ЗАРІЦЬКА Каріна.....	57	КРАВЧУНОВСЬКИЙ Данііл.....	533
ЗАХАРЧЕНКО Анастасія.....	59	КРИВОПИЩЕНКО Тамара	324
ЗАЯКІН Федір.....	184	КРИНИЦЬКИЙ Артем	192
ЗЕМЛЯНСЬКИЙ Олександр	519	КРИШТАЛЬ Аліна	42,59,256,258,260,297, 301,306,311,321,327,330,355,366,398,409, 440,443
ЗІНЧЕНКО Іван	289	КРИШТАЛЬ Анна	535
ЗІНЧУК Олег.....	502	КРИШТАЛЬ Тетяна.....	177,478
ЗОРЕНКО Сергій.....	291	КРІЧКЕР Ольга.....	249,289,386,417,433,436, 571,589,594
ІВАНЕНКО Олександр.....	429,522	КРУПСЬКИЙ Сергій.....	76,333
ІВАНОВ Андрій.....	654	КУБРАК Михайло	76,335
ІВАНОВА Єлизавета.....	505	КУГОТ Олександр.....	79,338
ІВАЩЕНКО Марина	294	КУЗНЕЦОВА Людмила	62,550
ІВАЩЕНКО Оксана	599,638,647	КУЗЬМЕНКО Ольга	81,339,341
КАЛИТВ'ЯНСЬКА Діана	296,297	КУЛИК Соломія.....	538
КАЛІНІН Євгеній.....	298	КУЛІНСЬКИЙ Максим.....	194,669
КАЛІНІЧЕНКО Анна	62	KUPRIKOVA Svitlana	309
КАЛЮЖНА Катерина.....	64,67	КУРИК Тетяна	539
КАЛЮЖНИЙ Олексій	506	КУЧЕР Іван	541
КАПАЦИНА Алевтина.....	509	КУЧЕРЕНКО Сергій	384
КАПІТОНЕНКО Микола.....	457	КУЧЕРУК Максим.....	82
КАРАБЕШКІНА Діана	301	КУЧМА Владислав	84
КАРПАНЬ Анна	291,500	ЛАГУТА Станіслав.....	195
КАРПЕНКО Роман.....	662	ЛАУН Сергій.....	104,243
КАЩАВЦЕВ Микита.....	185	ЛЕВЕДУНСЬКИЙ Роман.....	33
КЛИМЕНКО Артем.....	512	ЛЕБІГА Андрій	544
КЛИМЕНКО Юлія.....	303	ЛЕВЧЕНКО Інна	16
КЛИМЕНКО Андрій	224	LEMBERSKYI Oleksandr	344,347
КЛЮЧКО Катерина.....	306	ЛЕЩУХ Ірина.....	545
КОБЕЦЬ Антон	69	ЛИСТОПАД Наталя.....	349
КОВУЛКА Dmytro	308	ЛИСЮК Арт'ом.....	197
КОВАЛЕНКО-ЧУКІНА Ірина	71	ЛИТВИН Андрій.....	160,240
КОВБАШИН Катерина.....	515	ЛИТВИН Дар'я.....	199
КОЗНЕМІАКІНА Victoria	309	LYTVYNENKO Mariia.....	352
КОЛОДОЧКА Олександр	72,664		
КОЛОДЯЖНА Владислава	658		
КОЛОМОЄЦЬ Аліна	187		